

การศึกษารั้วนี้มึวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาบ้านห้วยอี้อ ตำบลห้วยปูลิง อำเภอมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยการสอบถามชาวบ้านห้วยอี้อ จำนวน 200 ราย ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีจำนวน 73 และ 127 คน ตามลำดับ กลุ่มการท่องเที่ยวบ้านห้วยอี้อตั้งขึ้นในปี 2540 โดยสมาชิกมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบของการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น นำเที่ยว ชมวิถีชีวิตของชาวไทยภูเขาเผ่ากระเหรี่ยง การเดินป่าเพื่อดูนก และพรรณไม้หายาก ตลอดจนการพักแรมแบบโฮมสเตย์ ซึ่งมีอยู่ 32 หลังคาเรือน รายได้ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวตั้งแต่ปี 2543 จนถึงเดือนกรกฎาคม 2547 มีจำนวน 562,415 บาท โดยร้อยละ 80 จะเป็นผลตอบแทนให้กับสมาชิกในรูปแบบของค่าที่พักแบบโฮมสเตย์ (วันละ 100 บาท/คน) และค่าอาหารที่เจ้าของบ้านจัดทำให้กับนักท่องเที่ยว (มื้อละ 50 บาท/คน) ค่ามัคคุเทศก์ (วันละ 100 บาท/คน) และอื่น ๆ ส่วนรายได้ที่เหลืออีกร้อยละ 20 จะจัดสรรเป็นผลตอบแทนให้กับคณะกรรมการในการดำเนินงานของกลุ่มการท่องเที่ยวร้อยละ 15 และอีกร้อยละ 5 เป็นค่าใช้จ่ายส่วนกลางเพื่อใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนบ้านห้วยอี้อ ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้มีอายุไม่เกิน 30 ปี มีการศึกษาไม่เกินระดับมัธยมศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 3,000 บาท รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 1,000 บาท กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือการจัดกลุ่มองค์กรในชุมชน และการจัดงบประมาณการเงิน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทั้ง 3 ด้านหลักแล้วพบว่า ทางด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมนั้น ผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการรักษาสภาพแวดล้อมธรรมชาติของชุมชนมากที่สุด ขณะที่ผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกมีส่วนร่วมในการป้องกันสิ่งแวดล้อมจากการถูกทำลายโดยธรรมชาติและมนุษย์มากที่สุด ส่วนการจัดกลุ่มองค์กรในชุมชนนั้น ผู้ที่เป็นสมาชิกให้ความสำคัญในเรื่องความสัมพันธ์ของชุมชนมากที่สุด ขณะที่ผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกให้ความสำคัญในเรื่องการมีส่วนร่วมในการออกกฎระเบียบของชุมชนมากที่สุด สำหรับการจัดการงบประมาณการเงินของกลุ่มนั้น ทั้งผู้ที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกมีส่วนร่วมในการคัดเลือกตัวแทนเพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการงบประมาณมากที่สุด

จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นของกลุ่มการท่องเที่ยวบ้านห้วยอี้อนั้นพบว่า ผู้ที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกมีความคิดเห็นต่างกันคือผู้ที่เป็นสมาชิกเห็นว่า ปัญหาที่เกิดขึ้น 3 อันดับแรก ได้แก่ ปัญหาของการไม่มีความรู้ความเข้าใจในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ปัญหาการไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการสิ่งแวดล้อม และปัญหาการไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการการท่องเที่ยว ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ไม่เป็นสมาชิกเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้น 3 อันดับแรก ได้แก่ ปัญหาการจัดแย้งในชุมชน ปัญหาความขัดแย้งในหน่วยงาน และปัญหาความไม่พร้อมของการรองรับนักท่องเที่ยว ตามลำดับ

ABSTRACT

TE 157838

This study focuses on the participatory behavior of local community in eco-tourism management in the case of Huai Hi Village, Tambon Huai Poo Ling, Mueang District of Mae Hong Son Province, based on the information provided by 200 villagers of which 73 and 127 are members and non-members respectively of the local Eco-tourism Group. Huai Hi Village Tourism Group was formed in 1997 with members having a part in tourism management by working as local guides taking visitors to understand the way of life of the Karen tribe and to see rare birds and plant species in forest, and by providing home-stay services in 32 local households. From 2000 – July 2003, this community earned a total 562,415 baht tourism income. Of the total income, 80% represented members income from home-stay lodging (100 baht/day/person), home-cooked meals (50 baht/day/person), guided fee (100 baht/person). The remaining 20% was allocated as 15% for compensation for committee members of the group who spent time and effort on such tourism management, and 5% for common fund to be spent on village's activities.

The majority of villagers who participated in this community eco-tourism management affairs can be described as under 30 years old, with education not over secondary schooling, average monthly income under 3,000 baht, average monthly expenditure under 1,000 baht. They most actively participated in nature tour management, and to a lesser extent in forming community organization and then in financial budgeting.

Among the three main aspects of community participation in tourism management, there appeared some difference between the members group and non-members group. On environmental management, those who were members participated most actively in the maintenance of community's natural environment while those non-members participated most actively in the prevention of man-made and natural destruction of natural environment. One community organization, the members group placed primary importance on community relation where as the non-members group gave priority to the participation in establishing community's rules and regulation. On budgeting and financial management, both members and non-members of the Eco-tourism Group were equally active in selecting representative for financial administration.

On the question concerning problems associated with Huai Hi Village tourism, those who were members considered the first three main difficulties to be the lack of knowledge and understanding about advertisement and publicity, environmental management, and tourism management, respectively. Those who were non-members noted three main problems, in order, as community conflict, government agency conflict, and the inadequate readiness to accommodate visiting tourists.